პროლეტარელნო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტური განათლება

30 დეკემბერი 1937 წ. № 122 (422) | | | ფასი 10 კაპ.

სსრ განათლების სახალხო კომისარიატის, თბილისის განათლების განყოფილების, დაწყებითი და საშუალო სკოლების მუშაკთა კავშირის ცენტრალური კომიტეტის და უმაღლესი სკოლებისა და სკოლამდელთა აღზრდის მუშაკთა კავშირების ცენტრალურ განმეორებათა ორგანო

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის 15 წლისთავი

გაუმარჯოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების დიდ კავშირს!

15 წმიდა წელი

15 წლის წინად საერთაშორისო წრიდან გამოდიან შრომიხა და პროლეტარიატის გენიალური ბელადების — ლენინისა და სტალინის ინიციატივით შეიქმნა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირი. 15 წლის წინად ჯერ იმპერიალისტურ და შემდეგ სამოქალაქო ომებისაგან განადგურებული სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და მისი სოციალისტური რეკონსტრუქციის უკეთესი ორგანიზაციისათვის, მრავალრიცხოვან გარეშე და შინაურ მტრებთან შეერთებული ბრძოლისა-თვის, გაერთიანდნენ ნორჩი საბჭოთა რესპუბლიკები. 15 წლის წინად საფუძველი ჩაეყარა კომუნისტური საზოგადოების აშენების მიზნით გაერთიანებულ საბჭოთა ხალხების ურყევ სტალინურ მეგობრობას.

ლენინ-სტალინის პარტიის გენიალური ხელმძღვანელობით, მშრომელთა მრავალმილიონიანი მასების უანგარო მონაწილეობით და მზარის დაბერით, ჩვენს ქვეყანაში აშენებულია მჩქეფარე, სახიბარული სოციალისტური ცხოვრება. დღევანდელი ჩვენი მძლავრი ინდუსტრიის შედარება არც კი შეიძლება მაშინდელ დანგრეულ და გაბადგურებულ მრეწველობასთან. დღევანდელი ჩვენი მსხვილი კოლექტიური მეურნეობის შედარება არც კი შეიძლება მაშინდელ დაქსაქსულ, წვრილ, უოლაჯო და უპერსპექტივო ინდივიდუალურ გლეხურ მეურნეობასთან. მოსპობილია ექსპლოატატორული კლასები. მოსპობილია სიღატაკე და უუფლებრობა. გამოიცვალა მუშათა და გლეხთა ცხოვრება — ბედნიერი და საამური გახდა ის, გამოიცვალნენ თვით მუშები და გლეხებიც: მათი კულტურული და პოლიტიკური ლონე შეუდარებლად ამაღლდა, მათი წრიდან უხვად გამოდიან პარტიული და სახელმწიფო მუშაკთა ნიჭიერი სტალინური კადრები. მათი დიდმა სტალინმა!

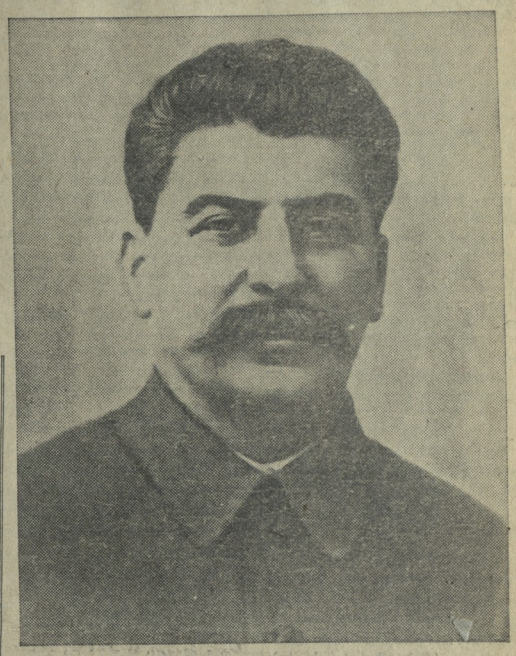

მისასალმებელი დეპეშა ამხანაგ სტალინისადმი

მიღებული საფრანგეთის კომპარტიის მეცხრე ყრილობის მიერ

არლი, 27 დეკემბერი (საკადრის სპეციალური). გუშინ საფრანგეთის კომუნისტური პარტიის მე-9 ყრილობამ განსაკუთრებული ენტუზიაზმის ვითარებაში მიიღო ამხანაგ სტალინისადმი მისასალმებელი დეპეშის ტექსტი.

„საფრანგეთის კომუნისტური პარტიის მეცხრე ყრილობა, — ნათქვამია დეპეშაში, — ძმურ სალამს უთვლის დიდ ამხანაგ სტალინს, ყრილობა მიესალმება ამხანაგ სტალინს, სოციალისტური საზოგადოების შემოქმედს, ყველა ქვეყნის ჩაგრულ ხალხთა საყვარელ ბელადს, მშვიდობიანობის დამცველს და ყველაზე დემოკრატიული კონსტიტუციის უკვდავ შემოქმედს. ყრილობა მიესალმება ამხანაგ სტალინს, ლენინის ყველაზე ერთგულ მიმდევარს, ბოლშევიკების პარტიის ნაცად, მედგარ ბელადს, რომელმაც ხალხის მტრების წინააღმდეგ, ტროცკისტი აგენტების — საერთაშორისო ფაშიზმის ჯაშუშების წინააღმდეგ დაუზოგავ ბრძოლაში შეძლო უზრუნველეყო ყოფილი მეფის იმპერიის ყოველი მოქალაქისათვის შრომის, დასვენების, განათლების უფლება. ყრილობა მიესალმება ამხანაგ სტალინს — საბჭოთა კავშირის ყველა ხალხის ურღვევი ერთიანობის შემოქმედს.

ყრილობა აღნიშნავს, რომ ამხანაგ სტალინის ხელმძღვანელობით საბჭოთა კავშირი ატარებს მშვიდობიან თანმიმდევარ პოლიტიკას, განამტკიცებს თავის სამრეწველო და სამხედრო ძალიერებას, სოლიდარობას იჩენს რესპუბლიკური ესპანეთის მიმართ და ამნაირად ხელს უწყობს მსოფლიო ომის საშინელებათა აცილებას.

საფრანგეთის კომუნისტური პარტიის მეცხრე ყრილობა კისრულობს ვალდებულებას იაროს თავის უფლებისა და მშვიდობიანობის იმ გზით, რომელიც ლენინმა და სტალინმა გაიკვლიეს.

გაუმარჯოს საბჭოთა კავშირს!

გაუმარჯოს რესპუბლიკური საფრანგეთს!

გაუმარჯოს მშვიდობისმოყვარე ხალხთა კავშირს!

გაუმარჯოს ბოლშევიკების სრულიად-საკავშირო კომუნისტურ პარტიას!

გაუმარჯოს ამხანაგ სტალინს!“

ყრილობა, ფეხზე ამდგარი, დიდხანს და მჭუხარედ უკრავს ტაში ამხანაგ სტალინისადმი მისალმების ტექსტის მიღების გამო.

მეგობრობა სსრ კავშირის ხალხთა შორის — დიდი და სერიოზული მონაპოვარია. ვინაიდან სანამ ეს მეგობრობა არსებობს, ჩვენი ქვეყნის ხალხები თავისუფალი და უძლეველი იქნებიან. არავინ არ არის ჩვენთვის საშიში, არც შინაური და არც გარეშე მტრები, სანამ ეს მეგობრობა ცოცხლობს და ღელვრძელობს.

სტალინი

სასიხარულო შემთხვევა

(დემიან ბედნის სიტყვიდან)

მოსკოვში ასე, თორმეტი წლის წინათ—ასეთი შემთხვევა მოხდა. ერთ სტუმართმოყვარე მასპინძელს ესტუმრა პოეტი. ეს გარემოება გულთბილმა მასპინძელმა მხედველობაში მიიღო და იმ მიზნით, რომ პოეტისათვის განსაკუთრებული სიხარული, პოეტური სიხარული ეგრძნობინებინა, გამოიღო წიგნის კარადიდან ქართული წიგნი — გენიალური პოეტის პოემა და დაიწყო მისი კითხვა ქართულად. სტუმრისათვის ლექსის მელოდიკა ახალი და მომხიბლავი იყო. გულთბილი მასპინძელი ლექსს იშვიათი ოსტატობითა და გრძნობათმომრეკი გამსჭვალულობით კითხულობდა. ეს ლექსები რუსთაველის ლექსები იყო. კითხულობდა მას ამხანაგი სტალინი.

მას, ვისაც წლად ჰხვდა ბედნიერება განეცადა ასეთი სიხარული, განა შეუძლია არ გაგიზიარაოთ იგი თქვენ, ამხანაგებო, რუსთაველის ამ განსაცვიფრებელ დღეებში, იმის უმშვენიერეს სამშობლოში, ვინც ბავშვობაში მოხიბლული იყო ლექსის ჰარმონიითა და რუსთაველის მიერ შექმნილი გმირული სახეებით და ვინც თავისი ვაჟკაცობის წლებში სტალინური ეპოქა ჰქონია ქვეყანაზე არნახული გმირული საქმეებისა და გმირული ადამიანების ეპოქად.

სტალინის სიყვარული რუსთაველისადმი გრძნობის მომგვრელად არის ასახული კიდევ ერთ მაგალითში. ახალგაზრდობაში სტალინი ამყღვანებდა ახლა ყველა ჩვენთვის ცნობილ სიყვარულს ხელოვნებისადმი, ლიტერატურისადმი და მხატვრობისადმი. ერთხანს თითონაც სცადა ხატვა და, როგორც მოწმობს, ერთერთი დაბეჭდილი მოგონება სტალინის შესახებ, კარგადაც ხატავდა. მას მარჯვე პორტრეტები გამოსცდიოდა. და ვისი პორტრეტი დახატა პირველად სტალინმა? რუსთაველის პორტრეტი!

ყოველ თქვენგანს შრავალჯერ აქვს წაკითხული ყოველივე, რაც დაწერილია სტალინის, მიერ. იმათ ვისაც ბედმა გაუღიმა, მოუსმენიხართ მის სიტყვები. ყველაფერში რაც მას დაუწერია, ყველაფერში, რაც მას უთქვამს, არის თავისი სტილი. შეუდარებელი ორისების სტილი, მარტო მისი დამახასიათებელი — სტალინური სტილი.

ასეთი სტილი —სტალინური სტილი — შეიძლებოდა გამოსჭედოდა მხოლოდ მთელი მსოფლიო კლასიკური ლიტერატურის ისეთ განმაცვიფრებელ მკოდნეს, როგორც ეს ყველამ იცის, არის ამხანაგი სტალინი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მიხ. მანუილსკი

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების 15 წლისთავი

15 წელმა განვლო მას შემდეგ, რაც დაარსდა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირი.

ითხუთა რესპუბლიკამ, რომლებმაც სამოქალაქო ომში, ინტერვენტებთან ბრძოლაში დაიცვეს თავიანთი არსებობის უფლება — **რსფს რესპუბლიკამ, უკრაინის სს რესპუბლიკამ, ბელორუსიის სს რესპუბლიკამ და ამიერკავკასიის სფს რესპუბლიკამ**, რომელშიც შედიოდნენ საქართველო, აზერბაიჯანი და სომხეთი, დასდეს ერთიანერთშორის ხელშეკრულება საკავშირო სახელმწიფოდ გაერთიანების შესახებ. ეს ხელშეკრულება განიხილეს და მიიღეს ნაციონალურ რესპუბლიკურ კრებებზე, ხოლო შემდეგ დაამტკიცეს საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკათა კავშირის საბჭოების I კრებებზე, რომელიც მოხდა 1922 წლის 30 დეკემბერს.

რესპუბლიკათა ძმური კავშირის სულისჩამდგმელი და ორგანიზატორები იყვნენ ლენინი და სტალინი. ამხანაგი სტალინი I კრებებზე გამოვიდა მოხსენებით ამ საკითხის შესახებ. თავის სიტყვაში მან ასე დააზუსტა ხელშეკრულების მნიშვნელობა:

„...დღეევანდელი დღე არა მარტო შემაჯამებელი დღე არის, არამედ ის არის დღე ახალი რუსეთის გამარჯვებისა ძველზე, ევროპის ყანდარმ რუსეთზე, აზიის ჯალათ რუსეთზე. დღეევანდელი დღე არის გამარჯვების დღე ახალი რუსეთისა, რომელმაც დაამსხვრია ნაციონალური ჩაგვრის ბორკილები, რომელმაც მოაწყო გამარჯვება კაპიტალზე, შეაქმნა პროლეტარიატის დიქტატურა, გამოიყვანა ექსპლოატაციის ხალხები, აღიფრთოვანა დასავლეთის მუშები, წითელი დროშა პარტიულად სახელმწიფო დროშად აქცია და ამ დროშის გარშემო შემოკრიბა საბჭოთა რესპუბლიკების ხალხები იმისათვის, რომ გაერთიანებენი ისინი ერთ სახელმწიფოდ, საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირად, რომელიც წარმოდგენს მომავალი მსოფლიო საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის პროტოტიპს“.

რა მიზეზებმა გამოიწვიეს საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირად გაერთიანების აუცილებლობა? საბჭოთა ხელისუფლების წინაშე მაშინ ფრიად სერიოზული პოლიტიკური და სამეურნეო ამოცანები იდგა. ისინი იყო გამარჯვებით დაამთავრეს სამოქალაქო ომი ჩვენი ქვეყნის მშრომელებმა. უკანასკნელი ინტერვენტები—იაპონელები გაძევებულ იქნენ 1922 წლის დამლევს შორეულ აღმოსავლეთის მიწა-წყლიდან. საჭირო იყო გადავსულიყავით მშვიდობიან სამეურნეო მშენებლობაზე, აღგვდგინა ინდუსტრიალისტური და სამოქალაქო ომის მიერ დანგრეული მრეწველობა, ლიკვიდაცია გვეყო მოუსაელობისა და შიმშილობის, შედეგთავის პროდოლეტარეში, აგვემაღლებინა სასოფლო მეურნეობა, მოგვეგვარებინა ახალგაზრდა საბჭოთა სახელმწიფოს ფინანსები. სახალხო მეურნეობის აღდგენისათვის, ბრძოლაში მხოლოდ მაშინ შეიძლებოდა გვქონოდა წარმატება, თუ გაერთიანებული იქნებოდა ძველი რუსეთის ტერიტორიაზე შექმნილ საბჭოთა რესპუბლიკების ძალები და სახსრები. ბაქოს ნავთი, უკრაინის კრიეროგის მადანი, დონეცკის ქვანახშირი, შუა აზიის ბამბა—ყოველივე ეს ჭკვიანად ცენტრალური რუსეთის ფაბრიკა-ქარხნებს, ისინი კი თავის მხრით ამარაგებდნენ სამხრეთისა და აღმოსავლეთის მრეწველობის ნაწარმით. საჭირო იყო შეგვენარჩუნებინა ზრობის განაწილება, რომელიც ისტორიულად დამყარდა უდიდესი ქვეყნის ცალკეულ რაიონებს შორის, საჭირო იყო სამეურნეო კავშირის მოგვარება. ყოველივე ეს მტკიცედ კვეკარნახებდა გაერთიანებების აუცილებლობას.

საჭირო იყო აგვემაღლებინა ჩვენი ქვეყნის საერთაშორისო მნიშვნელობა, შეგვექმნა საბჭოთა რესპუბლიკების ერთიანი ეკონომიური ფრონტი კაპიტალისტური გარემოცვის წინაშე, გაგვემტკიცებინა წითელი არმიის ერთიანობა და ძლიერება. საბჭოთა ქვეყანას უნდა გამოსულიყო კაპიტალისტურ მსოფლიოს წინაშე, როგორც ერთიანი ძლიერი სახელმწიფო. ამის მიღწევა მხოლოდ კავშირად გაერთიანებით შეიძლებოდა.

დასასრულ, საჭირო იყო მოგვეგებინა ლიკვიდაცია ხალხთა უნდობლობის, ურთიერთ შუღლის ნაშთებისა, რასაც საუკუნეებით ნერგავდა მბრძოლელაში ცარიზმი, დაგვეფარებინა მრავალეროვანი ხალხები, რომლებიც მოსახლეობენ ჩვენს ქვეყანაში, დაგვემყარებინა მათი ძმური მეგობრობა. ამ ამოცანას ვერ გადასწყვეტს ვერც ერთი ბურჟუაზიული სახელმწიფო, სადაც ხალხთა შორის ურთიერთდამოკიდებულება აგებულია ძლიერის მიერ სუსტის ექსპლოატაციასა და ჩაგვრაზე. ამ ამოცანის განხორციელება შეიძლებოდა მხოლოდ ლენინურ-სტალინური ნაციონალური პოლიტიკის საფუძველზე, რომელიც იწვევს ხალხთა ძმურ თანამეგობრობას, მათს ფაქტიურ თანასწორუფლებიანობას, ყოველგვარი ჩაგვრის მოსპობას.

ჩვენი ქვეყნის ხალხთა და ეროვნებათა ნამდვილი თანასწორუფლებიანობის დასამყარებლად საჭირო იყო ახალ პრინციპებზე აგებვა. საბჭოთა ეკონომია. შეუძლებელი იყო გვეფიქრა ჩვენი ქვეყნის მეურნეობის აღდგენაზე მხოლოდ ძველი იმპერიული თანაფარდობის მიხედვით. გავიხსენოთ, რომ მეფის რუსეთის განაპირა ქვეყნები—შუა აზია, კავკასია, ჩრდილოეთი რუსი მეშამფლელებისა და კაპიტალისტების სასტიკი ექსპლოატაციის ობიექტს წარმოადგენენ. ეს. ანაპირა ქვეყნებში, (ხოლო ინდუსტრიულ მეურნეობისა და კულტურის ბრიელ ჩამორჩენილი ხალხები, ანდა ისეთნიც, რომელთაც არ მიეტოვებინათ მომთაბარეობა, ისეთნი, რომელთაც დაცული ჰქონდათ პატრიარქალურ-საგვარეულო ურთიერთობა. მათ არც თავისი მრეწველობა ჰქონდათ, არც თავისი მუშათა კლასი ყოფილან. საბჭოთა ქვეყანაში მოსახლე მრავალეროვან ხალხთა ნამდვილი თანასწორუფლებიანობის დამყარება შეიძლებოდა, თუ ამ ხალხებს ძმურ დახმარებას აღმოვუჩენდით, ყოველმხრივ ხელს შეეწყობოდით მათ ავმაღლებინათ თავიანთი საწარმოო ძალები და თავიანთი კულტურა. ეს დახმარება მათთვის უნდა აღმოეჩინათ ეკონომიურად და კულტურულად უფრო განვითარებულ ხალხებს, და, პირველ რიგში, რუს ხალხს.

ისეთი დახმარება იწვევდა ჩამორჩენილ ხალხებს საბჭოთა კავშირის არსებობის პირველი დღიდანვე. თავის მოხსენებაში რუსეთის კ. პ (ბ) პ—12 კრებებზე 1923 წლის 23 აპრილს ამხანაგმა სტალინმა განსაკუთრებით აღნიშნა ამ დახმარების აუცილებლობა:

„ეს სკოლებთა და ენით ადგილად ვერ წავალთ, — ამბობდა ამხანაგი სტალინი,—ეს საჭიროა ნამდვილი, სისტემატური, გულწრფელი, ჭეშმარიტი პროლეტარული დახმარება აღმოვუჩინოთ კულტურულად და მეურნეობის მხრივ ჩამორჩენილ ეროვნებათა მშრომელ მასებს. აუცილებელია, რათა, გარდა სკოლებისა და ენისა, რუსეთის პროლეტარიატმა ყველა ზომები მიიღოს იმისათვის, რომ განაპირა ქვეყნებში, კულტურულად ჩამორჩენილ რესპუბლიკებში,—ხოლო ისინი ჩამორჩენენ არა თავიანთი მიზეზთა, არამედ, იმიტომ, რომ მათ წინათ უყურებდნენ, როგორც ნედლეულის წყაროებს, — აუცილებლად მივალწიოთ იმისა, რომ ამ რესპუბლიკებში მოეწყოს მრეწველობის კერები“.

ამხანაგ სტალინის მიერ დასმული ამოცანა წარმატებით სრულდება. აღდგენის პერიოდის წელთა განმავლობაში რუსმა მუშებმა რამდენიმე დიდი ფაბრიკა და ქარხანა გადასცეს ნაციონალურ რესპუბლიკებს. ხოლო ორი სტალინური ხუთწლედის წელთა განმავლობაში საწარმოო ძალთა ახლებური განლაგება მოხდა. ნაციონალურ რესპუბლიკათა მრეწველობის განვითარების საქმეში დაბანდებული იყო მრავალი მილიარდი მანეთი, აგებულია მძლავრი ქარხანა - გიგანტები. საკმარისია თქვას, რომ 1936 წელს უკრაინის სს რესპუბლიკამ 1913 წელთან შედარებით, 6,9-ჯერ მეტი გამოუშვა სამრეწველო პროდუქცია, ბელორუსიის სს რესპუბლიკამ—15,9-ჯერ მეტი, საქართველოს სს რესპუბლიკამ—18,6-ჯერ მეტი, ხოლო (ჯარიმის დროინ) უაღრესად ჩამორჩენილმა უზბეკეთის რესპუბლიკებმა თავიანთი სარეწველო პროდუქცია მრავალ ათეულჯერ გადაიდგეს ომის წინადროინთან შედარებით: ყირგიზეთის სს რესპუბლიკამ—95-ჯერ, ტაჯიკეთისამ—116-ჯერ.

უკვე მარტო ეს ციფრები გვიჩვენებენ, თუ რა ბრწყინვალე შედეგები მოგვაცა ლენინურ-სტალინური ნაციონალური პოლიტიკის თანმიმდევრობით გატარებამ, თუ რა განუხრელად მოსდევს ამ პოლიტიკას სამეურნეო აღმავლობა და ფაქტიური გათანასწორება უწინ უფლებრივად ჩამორჩენილი ხალხებისა საბჭოთა კავშირის უფრო მოწინავე ხალხებთან.

იმ რაიონებში, რომლებიც წინათ უდაბური რაიონებად ითვლებოდნენ, საბჭოთა ვეოლოგიურმა კვლევამ აღმოაჩინა სასარგებლო მადნეულთა უდიდესი ბუდობები, რის შესახებაც წარმოდგენაც არ ჰქონდათ მტაცებელ კაპიტალისტებს. ყაზახეთში აღმოჩენილია ქვანახშირის უდიდესი მარაგი (ყარაგანდა), ძლიერი სამადნეთი მრავალფეროვანი მადნეულისა, რკინისა, ქვანახშირის მარაგი აღმოჩენილია ბერეზოვეი შუა აზიაში, ბაკუტიაში, კომის რესპუბლიკაში. ჩრდილოეთში, იმიერპოლარეთში, აღმოჩენილია ალმაზების მსოფლიო ბუდობები. აღმოჩენილია ნავთის უდიდესი მარაგი, ბაშკირეთის ასსრ რესპუბლიკაში, კომის რესპუბლიკაში, შუა აზიაში და უკრაინაში (ქაჯარ რომნის მახლობლად). ამ მაწყვეულ სიმდიდრეთა საფუძველზე ნაციონალურ რესპუბლიკებში წარმოიშვება მძლავრი მრეწველობა, ცოცხლდება უდაბური რაიონები, იქმნება მუშათა ქალაქი საკუთარი კადრები, საწარმოებში იზრდებიან ტალანტიანი ადამიანები, რომლებიც ვვიჩვენებენ სოციალისტური შრომის მშეველიერ ნიმუშებს.

დიდ აყვავებას მიაღწია ნაციონალურ რესპუბლიკებში სოფლის მეურნეობამაც. შუა აზიის ყოფილი მომთაბარენი ერთ ადგილას დაბანადდნენ მიწაზე, კოლმეურნეობებში გაერთიანდნენ და არნახული მოსავალი მოჰყავთ. უზბეკეთი, თურქმენეთი და ტაჯიკეთი მაღალხარისხოვანი საბჭოთა ბამბის ბაზად გადაიქცნენ. ჩვენი ქვეყანა ბამბას საზღვარგარეთის კაპიტალისტებისაგან აღარ ყიდულობს, მთლიანად განთავისუფლდა უცხოეთზე დამოკიდებულებისაგან.

საქართველოს სუბტროპიკული კულტურების — ჩაის, მანდარინის სამშობლოდან გადაიქცა. საბჭოთა ხელისუფლება ყოველ მხრივ აადგენელებს კოლმეურნეობა შრომას. სოციალისტურ მინდვრებში მუშაობს ათეული ათასობით რიული სასოფლო-სამეურნეო მანქანა. უზბეკეთის მინდვრებში 1937 წლის დამდეგს 18 ათასზე მეტი ტრაქტორი მუშაობდა, ყაზახეთში—22 ათასი, უკრაინაში—31 ათასი. ნაციონალური რესპუბლიკების სახალხო მეურნეობა იფურჩნება ფორმით ნაციონალური და შინაარსით სოციალისტური კულტურის სწრაფ ზრდასთან ერთად. ხალხები, რომლებიც ცარიზმს სიბნელესა და უმეცრებაში ჰყავდა, ამჟამად ეუფლებიან წერა-კითხვას, (ოდნავ. რამდენიმე ათეულჯერ გაიზარდა საშუალო სკოლის მოწაფეთა რიცხვი ომის წინა დროსთან შედარებით. აზერბაიჯანში საშუალო სკოლებში 35-ჯერ მეტი ბავშვი სწავლობს, ვიდრე რევოლუციამდე. სწავლობდა, უზბეკეთში — 53-ჯერ მეტი, სომხეთში—68-ჯერ მეტი, ხოლო ყირგიზეთში—172-ჯერ მეტი. ბელორუსიაში, აზერბაიჯანში, სომხეთში, შუა აზიის რესპუბლიკებში რევოლუციამდე არ ყოფილა არცერთი უმაღლესი სასწავლებელი. ამჟამად კი ბელორუსიაში 19 უმაღლესი სასწავლებელია, აზერბაიჯანში — 10, სომხეთში—8, უზბეკეთში—26, ყაზახეთში—12, ყირგიზეთში—3. სწრაფი ნაბიჯით მიდის ნაციონალურ რესპუბლიკებში საკუთარი ინტელიგენციის, მეცნიერების სხვადასხვა დარგის სპეციალისტთა შექმნა.

მთელმა რიგმა ხალხებმა მხოლოდ საბჭოთა ხელისუფლების დროს მიიღეს საკუთარი დამწერლობა, საკუთარი ნაციონალური ანბანი; ისინი სწავლობენ სკოლებში, დედაენაზე სწერენ და კითხულობენ, აქვთ თავიანთი გაზეთები, ჟურნალი.

ვითარდება სათეატრო კულტურა. დედაენაზე თეატრი მოეპოვათ ჩეჩნებს, ადიგეელებს (ჩრდილო ადიგეა), ნენეცებს (ჩრდილოეთი), ხაკასებს (ალტაი), 45 სხვადასხვა ეროვნებას, ქართულმა, ყაზახურმა, უკრაინულმა და უზბეკურმა თეატრებმა, რომელებმაც თავიანთი დადგმები ჩუნენეს წითელ დედაქალაქ მოსკოვში, საბჭოთა მაყურებლების აღფრთოვანებული მოწონება დაიმსახურეს და მალალი ჯილდო მიიღეს საბჭოთა მთავრობისაგან. საქართველოს სს რესპუბლიკის სურათებას გამოფენა, რომელიც ამჟამად მოსკოვშია მოწყობილი, ცხადყოფს ქართველი მხატვრთა დიდ ზრდას.

ასეთია მძლავრ სოციალისტურ სახელმწიფოდ—საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირად გაერთიანებული ხალხთა უდიდესი მიღწევები. „ამის შედეგად ახლა ჩვენ გვაქვს სავსებით ჩამოყალიბებული, მრავალეროვანი სოციალისტური სახელმწიფო, რომელმაც ყველა გამოცდას გაუძლო, რომლის სიმტკიცე შეიხარბება ყოველ ნაციონალურ სახელმწიფოს მსოფლიოს თვითეულ ნაწილში“ (სტალინი).

საბჭოთა მთავრობა, პარტია და პირადად ამხანაგი სტალინი ყოველთვის გულისმიერებით ეკიდებოდნენ და ეკიდებიან ჩვენი სამშობლოს მრავალეროვან ხალხთა მოთხოვნებსა და საჭიროებას. პრინციპებზა, რომელიც 15 წლის წინად სთხოვდა ყველა დიდ პირველ ხელშეკრულებას კავშირად გაერთიანების შესახებ, თავისა შემდეგი განვითარება მიიღო და ამჟამად ეს პრინციპები განმაკიცებულია სტალინურ კონსტიტუციაში. ახლა საბჭოთა კავშირი შედგება 11 სრულფუფლებიანი რესპუბლიკისაგან: რსფსრ, უკრაინის, ბელორუსიის, აზერბაიჯანის, საქართველოს, სომხეთის, თურქმენეთის, უზბეკეთის, ტაჯიკეთის, ყაზახეთის და ყირგიზეთის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკებისაგან. მათ შემადგენლობაში ითვლება 22 ავტონომიური ნაციონალური რესპუბლიკა, 9 ავტონომიური ოლქი და 12 ნაციონალური ოკრუგი. ჩვენი ქვეყნის ხალხთა სპეციფიკური ნაციონალური ინტერესები წარმოდგენილია სსრ კავშირის უზენაესი საბჭოს მეორე პალატაში—ეროვნებათა საბჭოთა.

საბჭოთა კავშირის მოსახლე ხალხები თვალნათლივ დარწმუნდნენ ლენინურ-სტალინური ნაციონალური პოლიტიკის სისწორეში. ისინი ერთიან, ერთსულოვან ოჯახად ცხოვრობენ. ალარ არის წარსული უნდობლობა და შუღლი ხალხებს შორის. სოციალისტური სახელმწიფოს ეროვნებანი დაანგრევენ ეკონომიური ბორკილებსა. სწორედ ეს არის, რომ ეროვნებანი ჭაგრის მთელს მსოფლიოში კაპიტალისტებს, ფაშისტს ბარბაროსებს, მათ ერთგულ ლაკეებსა და აგენტებს—ბურჟუაზიულ ნაციონალისტებს ნაციონალფაშურ რესპუბლიკებში.

ხალხს საზიზღარი მტრები—ბურჟუაზიული ნაციონალისტები, გაბოროტებითა და სიძულვილით აღსავსენი მშრომელი ხალხისადმი, რომელიც აშენებს ბედნიერ შეძლებულ ცხოვრებას, ყოველნაირად ცდილობენ ხელახლად დაიდგან მშრომელთათვის კაპიტალისტური, ტროცკისტ-ბუხარინელ ფაშისტური ბანდასთან ერთად ისინი ცდილობენ გაეყიდნონ თავიანთი სამშობლო ბითუმად და ცალუმად. ყოველნაირად ცდილობენ ისინი გამოიწვიონ უდობლობა რუსი ხალხისადმი, ჩამოიშორებინათ ნაციონალური რესპუბლიკები საბჭოთა კავშირისაგან, ძირიგამოეთხარათ მისი ძლიერებისა და თავდაცვისუნარიანობისათვის. მათი მტრული ბუდეები განადგურებულია ჩვენი სახელოვანი დაზვერვის—ზინსსაკომის მიერ სტალინური სახალხო კომისრის ნ. ი. ეჟოვის ხელმძღვანელობით. მაგრამ, ეჭიეჭიკიდევ დარჩნენ გამოუქმედავნებელი ნაბოლარები. ისინი ღრმად შეინიღბნენ და კიდევ შეიცდებიან აგინონ ფაშიზი მბაყეონონ მშრომელ ხალხს. ტროცკისტ-ბუხარინული ბანდა ბურჟუაზიულ ნაციონალისტური ბარეფურნეობა—ყველა ესენი ფაშისტური ერთიანი ხროვა, ხალხის უბოროტესი მტრები არიან. და ჩვენი ქვეყნის თვითეული მოქალაქეს, ჩვენი დიადი სოციალისტური სამშობლოს თვითეული პატრიოტის ამოცანა არის—გამომქედავნოს, გაანადგუროს ყველა, ვინც ხალხს ზურგში აღმართავს ხელს ამ ხალხის სოციალისტის წინააღმდეგ, მისი ბედნიერების, მისი ბრწყინვალე მომავლის წინააღმდეგ.

„ვეფხის-ტყაოსნის“ 750 წლისთავი

მწერალი ვ. ლუგოვსკოი

იშვიათი განძი

„ვეფხის-ტყაოსნის“ 750 წლისთავზე დიდი მზრუნველობით მოწყობილი და ფართო მასშტაბით ჩატარებული საყოველთაო ზეიმი,—ეს არის კულტურული რეგიონალიის ერთი სასუკეთესო გამოხატულებათაგანი. თუ წინათ რუსთაველის სახელს საქართველოს გარეშე თითქოსოროლა პირი იცნობდა, ფიქრ ქარ-ველ ერთან ერთად ამ დიდებულ ზეიმს მხურვალე სალამი ეგებება საბჭოთა კავშირის მრავალმილიონიანი და მრავალეროვანი შედგენილობა: რუსი და სომეხი, უკრაინელი და აზერბაიჯანელი, ბელორუსი და ოსი, ლეკი და ყირგიზი, აფხაზი და ადაკეტი და სხვანი. ყველანი თავისად სენობენ იმ იშვიადი განძს, რომელიც რუსთაველს გენიამ შეკ-ქმნა და უანდერძა ყველას, განურჩევლად ეროვნებისა. ძმობა-მეგობრობისა, ურთიერთთანხმარებისა და უანგარო სიყვარულის იდეა, რომელიც ჩაქსოვილია შოთას უკვდავ პოემაში, მთელი კაკაბრიობის საუკუკეთაია. ამიტომ არის, რომ „ვეფხის-ტყაოსანი“ ეგრე ბიბლიად და ალკადოს ყველას, ვისაც კი ერთ-ხელ მაინც წაუკითხავს იგი.

ზეიმთან დაკავშირებით უთუოდ ძალიან დიდი საქმე გაკეთდა: პოემა ითარგმნება მრავალ ენაზე, იგი ფართო მასების კუთვნილება გახდა. ვაძღიერდა ინტერესი ჩვენი წარსულისა და საზოგადოდ ჩვენი ქვეყნის ყოველმხრივ შესწავლისადმი. თვით პოემამ მკვიდრად დაიპყრო მსოფლიო პოეზიის მწვერვალები. რუსთაველის დიდი მნიშვნელობა მხოლოდ ახლა იქნა სათანადოდ დაფასებული და აღიარებული, მხოლოდ ახლა იქნა იგი აყვანილი პატივისცემის იმ სიმაღლეზე, რომელიც მას უთუოდ ეკუთვნის სხვა ერთა კოლოსებთან ერთად.

ეს დიდი გარდატეხა და ისტორიული მნიშვნელობის საქმე მხოლოდ სტალინური ეპოქის პირობებში განხორციელდა. ამიტომ არ შეიძლება არ გავიმეორო რუსთაველის ზეიმის ერთი სტუმრის გულდაგა ამოხეთქილი სიტყვები: გაუმარჯოს ბელადის ხალს და ხალთა ბელადს!

პროფ. ა. შანიძე

თბილისი

მწერალთა კავშირის პლენუმს

ძვირფასო ამხანაგებო, ენტუზიაზმით უფრთხე ჩემს ხმას მშვენიერი ქართველი ხალხის შემოქმედების სიმფონიას ყველა დროისა და ხალხის უდიდესი მომღერლის შოთა რუსთაველის მიერ პოემის დაწერის 750 წლისთავის გამო.

იაკობ კოლასი

მინსკი

საბჭოთა კულტურის დიადი დღესასწაული

„ლიტერატურული საქართველო“ 26/XII

წყოილ დროშებზე, რომელნიც ამაყად ფრიალებენ საბჭოების ქვეყნის ქალაქებსა და სოფლებზე, აულებსა და მუშათა უბნებზე, სოციალიზმის ბრძოლისა და გამარჯვებათა დიადი ლაზიერი სხვადასხვა ენებზე წარწერილი, მაგრამ არ არსებობს მაფიანი, რომლიც ერთმანეთს აშორებდეს საბჭოთა ქვეყნის რესპუბლიკებსა და ოლქებს. ერთიან, ძმადაგი, განუყოფელ ოჯახად კავშირის მთ ხალხთა სტალინური მეგობრობის ხრეულ ზმოვანი ენა.

ჩვენგან შორეულ დროს, „ამ წლის წინათ, კავკასიონის მთების ძირას ძმენია თავისს უკმნობი სიმღერა მოთამ სოფელ რუსთავიდან. და დღეს არა მარტო საქართველოში, არამედ მთელ საბჭოთა ქვეყანაშიაც ზეიმია და სხარულით აღნიშნავენ ამ ისტორიულ თარიღს ქართული კულტურის განვითარებაში.

რუსთაველის „ტიკალეტი პოეზია ყველა საბჭოთა ხალხის კუთვნილებად გახდა. მრავალფერად მოელვარე ძვირფასი ქვა, რომელშიაც ასახულია მეცხოვრე ქვეყნის მცოცნელი ბზე, შეტანილია პოეზიისა და კულტურის ჩვენს საერთო საგანძურში, სადაც ჩაუქრობელი ზუმით ბრწყინავენ ხალხურ ეგნიათა და ტალანტთა სპეციები.

რუსთაველის იუბილე ჩვენი ძლიერების, სოციალიზმის ქვეყნის ძალიერების ბრწყინვალე გამარჯვების ფიტიანია. ჩვენი მრავალეროვანი ხალხები ერთად, მწყობრად, ერთი დროშის ქვეშ — ლენინ-სტალინის პარტიის დროშის ქვეშ—ცხოვრობენ, აშენებენ, ჰქმნიან, ანვითარებენ თავის კულტურას, — ფორმით ნაციონალურს, შინაარსით სოციალისტურს.

თავის ისტორიულ მოხსენებაში საბჭოთა ბის სრულიად-საკავშირო საკანონო მრავე ერთიანობაზე ამხანაგმა სტალინმა მნიშვნელოვანი უფრადღება დაუთმნ საბჭოთა ხალხების მეგობრობის საკითხს. მან სთქვა რომ სოციალიზმის ბაზაზე წარმოშობილი მრავალეროვანი ხალიდმწიფოს შექმნილ ცდა სრული წარმატებით დამთავრდა. რით ახსნიტება ეს გამარჯვება? ამხანაგი სტალინი ამბობდა:

„არარსებობამ ეკსპლოატატორთა კლასებისამ, რომლებიც ნაციონა ფორის, ჩხერების ძირითად ორგანიზატორებს წარმოადგენენ; არარსებობამ ეკსპლოატაციისამ, რომელიც ურთიერთუფლებლობას ნერგავს და ნაციონალისტურ ფუნებს აღვივებს; ისან, რომ ძალაუფლების სათავეში სულ ბოლო ამ ეპოქაში, რომელიც ტატრია ყოველგვარი დამნეხებისა, — ეროვნული მატარებელი ინტერნაციონალიზმის ოფიციერნი; ხალხთა ურთიერთთანხმარების ფაქტორნი ბოლოს ამ ეპოქაში ეროვნული ფორმით ნაციონალური კულტურის, ფორმით ნაციონალური, შინაარსით სოციალისტური კულტურის აყვავებამ, — ყოველივე ამან და მათ ბ ბაკუნმა ფაქტორებმა მიგვიყვანა იქამდე, რომ ძირფესვნანად შეიცალა სსრ კავშირის ხალხთა სახე, გაჩქარა მათში ურთიერთფუფლებლობის გრძნობა, განვითარდა მათში ურთიერთმეგობრობის გრძნობა და ამგვარად, მოგვარდა ხალხთა ნამდვილი ძმური თანამშრომლობა ერთიანი საკავშირო სახელმწიფოს სისტემაში“.

საბჭოთა კავშირის ძმურ თანამშრომლობას მოწმობს ლირსშესანიშნავი თარიღი — 1987 წლის 12 დეკემბერი — სსრ კავშირის უზენესი საბჭოს არჩევნების რეკ ადამანთა, საზოგადო მოღლაღეთა დღე. ერთი გრძნობით, ერთი გატაცებით და ვიყვნენ ალფრთოვანებულნი სსრ კავშირის ზაზეღთ

„ეროვნული ენა, ეროვნული ფორმა, ეროვნული ბეჭედი ... ეროვნული ... ეროვნული ... ეროვნული

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲔᲠᲝᲕᲜᲣᲚᲘ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐ

საბჭოთა კავშირში

★ გენიალურ პოეტს შოთა რუსთაველს ეპარქიად ჩვენს დრომდე მოღწეულია ეტრიალური კოლტურის მოგალი ნიმეგი ეერთ ასეთ ნეელთაგან წარმოადგენს ლაზანის სარეკავი ირბი, ეს ირბი აწყვეს ოდენ ალვანის პირველპირ (ალვიერდიდან ერთი კილომეტრის დაშორებით) და თავდაც ალაზნის ველთ დასასრულთან. მისი ერთი სიგრძე 119 კილომეტრს უდრინ, ირბის თვითეული კილომეტრი 445 ტეტრაოდენ მიწას რწყავდა. მისი საშუალებით საერთოდ ირწყვებოდა 50 ათას ტეტრრზ მეტი ფართობი. ამ ირბის სქემა, ბრალები და მონახაზება წარმოდგენილი იქნება რუსთაველისადმი მიძღვნილ ფილმებიანზე, რომელიც ხსნის თბილისის ხელოვნებიანი მუზეუმი.

★ ტაშკენტში — უზბეკურ ენაზე დაიბეჭდა ეგ გამოვიდა უძველეი შოთას ეეფხვის ტყაოსანი". პოემა სთარგმნა უზბეკეთის პოეტთა კოლეკტივმა. ეიანი ეკორფსადაა ალუტარატურეთ. დაიბეჭდა 10 000 ეგზემპლარი.

★ ბერლინში, სარეწნო-ინეგზეშეთის ცენტრში, ეიდის წარმატებათ ტარდება ეგეიაალური შოთა რუსთაველისადმი მიძღვნილი კრებები. ეწყოსა სალამიენი. სკოლებსა და ალტეტებში, დაწესებულებებსა და აპარტეაოებში, ჩანანი და ინგენში. პოეტებმა კითხულნენ ხაწუმტებს „ეეფხვის-ტყაოსანიდან", რომელიც მათ სთარგმნეს.

★ „სოიუზნინენენენი" — მოსკოვის სტეფიოთ ბალეიელი ამსნგნა სტალინის, სტეფანეს, „სოიუზნინენენენის" ფაბრიკაში ეიდა ამ ეიდეთ. ეიდეთ ეიდეთ. ეიდეთ ამ ეიდეთ „სოიუზნინენენენის" ფაბრიკაში ეიდა ამ ეიდეთ. ეიდეთ ეიდეთ. ეიდეთ ეიდეთ. ეიდეთ